

8. Oblastna zaščita dece in mladine v Sloveniji je korporacija, ki v njej učiteljice nimajo nobenega zastopstva. Le tako je mogoče, da se je sklenilo dekl. zavod za npravno pokvarjeno mladino v Koročevju dati v roke redovnicam, dasi je bila prvotno že določena posvetna učiteljica za vodstvo tega zavoda. Kakor se je deški zavod izročil posvetnim učiteljem, enako je oddati dekl. oddelek posvetnim učiteljicam.

Protestiramo tudi proti temu, da se je bivši učiteljico Štebijevo odstranilo iz Viš. šol. sveta in poslalo mesto nje v to korporacijo Fr. Lavtičarja.

9. Predsednica V. Zupančičeva pozove učiteljice, da pomagajo sestaviti statistiko žen. učiteljstva v Sloveniji. Določijo se poverjenice za posamezne okraje, ki bodo prevzele to nalogo.

10. Prihodnji občni zbor bo o Božiču l. 1920.

+ **Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani** je zborovalo v sredo dne 31. marca 1920. Po poročilu tajnika in blagajnika sklene občni zbor soglasno razpust društva. Vse društveno premoženje v znesku 5201 K 75 h se izroči po § 22. društvenih pravil »Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani« v oskrbo in varstvo. S tem je nehalo delovati eno najstarejših društev na Slovenskem. Prvikrat je društvo zborovalo 31. marca 1869. l. zadnjikrat 31. marca 1920. Prvi predsednik društva je bil pokojni Andrej Praprotnik, zadnji pa naš zaslužni Juraj Režek.

Okrajno učiteljsko društvo v Velikovicu je imelo svoj redni občni zbor dne 13. marca 1920 v Velikovicu. Predsednik tov. Magerl je otvoril zborovanje ter se v svojem nagovoru spominjal prvih mesecev po razsulu Avstrije. Takrat smo upravičeno pričakovali, da je šolstvu napočil nov čas. Mislili smo, da so končno politiki prišli do spoznanja, da je ljudska izobrazba predpogoj za obstoj ter gospodarski in kulturni napredek naroda; zato smo bili uverjeni, da politične stranke ne bodo več tako brezvestne, da bi zlorabljale šolstvo v svoje sebične namene. Upali smo, da bo končno učitelj neomejen gospodar v šoli, kakor je duhovnik v cerkvi, poštar na pošti, postajenačelnik na železni. postaji itd. Upali smo, da so za vedno minuli časi, ko se je učiteljstvo med sabo prepiralo zaradi takozvanega svetovnega naziranja, političnega prepričanja in drugih takih predsodkov. Varali smo se. Posebno nas boli, da je satan, ki črti slovo, povzročil zonet razdor med učiteljstvom. Koroško učiteljstvo odklanja ta boj za oslavo senco in vztraja pri svojih načelih, ki jih je že onetovano poudarjalo. Stanovska zavest mora biti tista trdna skala, ob katero se bodo zaman zaganjali valovi političnega življenja in ob kateri si bo razbil svojo butico vsakdo, ki bi se drznil nasprotovati naravnemu razvoju šolstva. Vršiti hoče in nadalje svojo narodno dolžnost ter odločno nastopati proti brezvestnim elementom, ki se pojavljajo že tudi na Koroškem, hoteč prenesti politično bratovornost tudi semkaj.

Nato je predsednik prešel na dnevni red. Poročal so:

1. Okraj. šol. nadzornik tov. Koschier: Nasveti za pouk in šolsko uradovanje. Predavanje je bilo res praktičnega pomena, saj je predavatelj zajemal snov iz živcev bogatega izkustva.

2. Tov. Zinkova: Učiteljica v boju za pravice koroških Slovencev.

3. Tov. Möderndorfer: Učitelj in narodno-propagandno delo na Koroškem.

Oba poročevalca sta za zanimivo podajanje direktiv na polju dela za narod žela splošno priznanje.

4. Tov. Čopič je predlagal in utemeljeval več resolucij, ki so bile soglasno sprejete.

5. Volitve: Predsednik tov. Magerl, namestnik tov. Burdjan, I. tajnik tov. Gaspari, 2. tajnica tov. Zinkova, blagajničarka tov. Mencingerjeva, odborniki: tov. Klanjšček, Möderndorfer in Čopič, namestniki: tov. Likar in tov. Božičeva.

Nato se je predsednik v toplih besedah zahvalil za obilno udeležbo ter zaključil zborovanje.

+ **Občni zbor »Društva za zgradbo učiteljskega konvikta«** za 25. upravno leto se je vršil dne 31. marca v Učiteljski tiskarni. Prisotnih je bilo vseh skupaj 39, med temi 9 nečlanov. Predsednik Jakob Furlan otvori zborovanje s prijaznim pozdravom in spominjajoč se društvene 25letnice. Nato poda besedo tajniku Juraj Režku, ki je poročal sledeče:

Slavni zbor!

Na lanskem občnem zboru potrjeni stari odbor Vam tudi letos ne more kaj posebnega poročati o svojem delovanju in o razvoju našega društva v minulim letu. Nesrečne vojne razmere so tudi še v povojnem lanskem letu s svojo nezno draginjo in drugimi vojnimi posledicami pritiscale k tlom nas in naše dobre prijatelje, da nam ni bilo mogoče kaj bolj uspešnega ukreniti in izvršiti v dobrobit našega društva. Zbirali smo le denarne prispevke, ki so pa tudi le po malem kapali. Pač umevno, saj so bili naši dohodki v minulim letu še neurejeni, življenje pa čimdalje dražje.

Naša »Zaveza« se je bila obrnila do društva s prošnjo, da bi društvo osnovalo učiteljskim sinovom dijaško menzo. — Odbor tej želji ob najboljši volji ni mogel ustreči in je izvršiti, saj se v Ljubljani še za posamezno osebo le z največjo težavo dobi kak prostorček, kamli da bi se dobilo veliko stanovanje, kjer naj bi bili shranjeni otroci naših tovarišev. V tem pogledu tudi še v bodoče ne bo mogoče kaj uspešnega storiti — dokler ne bomo imeli svoje lastne strehe.

Tudi glede duševnega razvedrila za našo mladino nismo mogli kaj več storiti, saj sta se tisk in papir podražila v toliki meri, da nam bo izdajanje tega tako potrebnega in koristnega mladinskega čtiva skoroda onemogočeno. Vendar smo za letos izdali E. Ganglovihi spisov V. zvezek in naši narodni himni »Bože pravde« in »Lepa naša domovina« v dvoglasnem stavku za šolsko mladino.

Navzlic vsem tem težočam ne smemo obupati. Saj je bil naš začetek pred 25 leti tudi težak. Imeli smo mnogo neprilik, pa s pogumno in dobro voljo smo premagali vse. Izdajali smo »krajcarske knjižice«, mladinske spise, tov. Janka Žirovnika Narodne pesmi, ustanovili si svoj »gospodarski program«, prirejali koncerte in še mnogokaj, kar nam je donášalo lepih dohodkov, da imamo danes že precejšen zgradeni kapital in lepo mladinsko knjižnico.

Iz našega društva se je razvila naša Hranilnica in posojilnica in podpirali smo našo tiskarno ob njenem razvitku, danes pa obe lepo prosperata ter nam poklanjata v dar vsako leto primeren znesek.

Za 25 letnico našega društva napravimo si torej trden sklep, da vsak učitelj in učiteljica pristopi k društvu kot član — in to bo že lep letni dohodek, saj nas je vendar lepo številno po celi Sloveniji. Tudi naša okrajna učiteljska društva bi se morala vendar že enkrat toliko ojunačiti v stanovski svoji zavednosti — vsaj ob letošnji naši 25 letnici! — da bi pristopila kot pokrovitelj k našemu baš v sedanjih težkih razmerah tako potrebnemu društvu. Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal — je staro pa resnično geslo, zato pa tovariši: držimo se ga!

Vsem svojim tovarišem in blagim prijateljem, ki so nam skozi vse minulo četrto stoletje stali zvesto ob strani in nas podpirali, izrekamo svojo najpresrečnejšo zahvalo. Bog jih živi!

Naše društvo šteje danes: 35 pokroviteljev, 24 ustanovnih, 182 rednih in 90 podpornih članov.

Za tajnikom je poročal blagajnik Jakob Dimnik tako-le: Slavni občni zbor! Danes stopam pred občni zbor že petindvajsetič kot društveni blagajnik. Z zaključkom letošnjega upravnega leta praznuje naše društvo svojo 25 letnico. Če se ozremo v to 25 letno dobo nazaj, se nam vzbujva v naših srcih prijetna zavest, da smo z ozirom na žalostne razmere, ki smo živeli v njih, ustvarili veliko dobro delo, za katero nam bodo peli hvalo naši potomci. Z veselim srcem gledamo lahko tudi v bodočnost, zakaj vsak dan smo bližje tistemu dnevu, ko se bo začel graditi učiteljski konvikt, v katerem bodo učiteljske sirote in učiteljski otroci sploh tako preskrbljeni, kakor v vravnem očetovem domu. In da se to zgodi čimpreje, v to pomozi Bog!

Po teh uvodnih besedah je poročal blagajnik podrobno o dohodkih in izdatkih v letu 1919. Iz tega poročila posnemamo, da je imelo društvo v tem letu K 32.767:— prejemkov in K 32.279-40 pa izdatkov. Med izdatki so vštete tudi vse vloge v hranilnice. Za mladinske spise se je izkupilo K 25.714:15, nasprotno se je pa izdalo za tisek, vezavo in klišee mladinskih spisov K 17.064:62. Ustanovo za učiteljske sirote na bivšem Kranjskem po 80 K sta prejela visokošola Pretnar Kazimir in Dragotin Fettich-Frankheim.

Vse društveno premoženje znaša K 120.079:05; to svoto je zbral odbor v 25 letih po vinarjih in kronah. »Zrna do zrna pogača, kamen do kamna palača.«

* Pokrovitelji plačajo 200 K enkrat za vselej; ustanovniki letno 10 K, letni člani pa od letos dalje 4 krone na leto.

S tem geslom smo začeli pred 25 leti. Letošnji čisti dohodek znaša K 10.530:87. Poleg tega imamo pa še tudi lepo zalogo mladinskih spisov, ki so vredni najmanj K 30.000.—. Denar je plodonosno naložen v naših denarnih zavodih; največjo svoto imamo pa naloženo v Učit. tiskarni. »Slovenec« je pisal da se Učit. tiskarna masti od denarja »Učiteljskega konvikta«, resnica pa je, da se »Učiteljski konvikt« masti od Učit. tiskarne. Ker nam le-ta obrestuje vso svoto po 5%, dočim nam denarni zavodi obrestujejo denar le po 3%. Med vojno je bil naš denar v Učiteljski tiskarni bolj varno naložen, kakor v kateremkoli denarnem zavodu. Pa tudi danes je tako, zakaj stane Učiteljske tiskarne je tako ugodno in ne gospodarstvo in vodstvo v tako spretnih rokah, da nam tiskarna vrne vso svoto takoj, če to zahtevamo. Zategadel smemo biti tiskarni le hvaležni, ker nam hrani in obrestuje denar po 5%.

Sprejeti predlogi in sklepi. Na predlog tov. Lapajneti iz Cerkelj se je sklenilo, da začne odbor takoj študirati vprašanje o najetju primernega stanovanja, kjer bi imeli učiteljski otroci, ki se šolajo v Ljubljani, svoj dom in svojo kuhinjo. — Ustanova za učit. sirote na bivšem Kranjskem se Pretnarju in Fettich Frankheimu poviša vsakemu na 200 K na leto. Kedar bosta pa ta dva dovršila študije, se pa ustanova sploh opusti, nje glavnica se pa takoj pripíše k »konviktovi« glavnici. — Letna članarina se je povišala za vsakega člana na 4 K.

Volitev odbora. Do zdaj so bili v odboru: Jakob Furlan, predsednik; Luka Jelenc, I. podpredsednik; Ignacij Križman, II. podpredsednik; Anton Gnus, Julij Slapšak, Juraj Režek, tajnik; Jakob Dimnik, blagajnik; Engelbert Gangl, Andrej Rapč, Josip Ambrožič. — Tov. Janko Žirovnik je predlagal, naj se stari odbor, ki je s hvalevredno požrtvovalnostjo opravljal društvene posle, volji z vzklikom nanovo. Zahtevala se je volitev po listkih. Izvoljeni so bili sledeči člani: Gangl, Repovš, Sodnikova, Ambrožič, Furlan, J. Dimnik, Slapšak, Rapč in V. Sadar. Da pa ne bo »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta« postalo nekaka domena ljubljanskega učiteljstva, zato se bo novi odbor konstituiral na podstavi § 12 društvenih pravil, ki se glasi: »Vsako učiteljsko društvo ima pravico toliko zastopnikov dotičnega učiteljskega društva z virilnim glasom poslati v odbor, kolikorkrat je v § 6. določeno pokroviteljsko plačalo.« (Enkratna pokroviteljska znaša 200 K.) V poštevi pride tudi § 13., ki se glasi: »Društvena opravila oskrbuje devet voljenih odbornikov in zastopniki z virilnim glasom posameznih učiteljskih društev v smislu § 12., ki imajo iste pravice, kakor voljeni odborniki. Ti volijo izmed sebe predsednika, I. in II. podpredsednika, tajnika in blagajnika.« Društva, ki so plačala pokroviteljsko, so se povabila, da imenujejo svoje zastopnike v odbor »Učit. konvikta«.

+ **Izredni občni zbor ljubljanskega učiteljskega društva** je v ponedeljek dne 19. aprila 1920 ob 17. uri v poslopu I. mestne deške ljudske šole na Ledini.

Dnevni red: 1. Volitev predsednika. 2. Članarina za l. 1920. 3. Slučajnosti. Odbor.

Kronika.

= **Šola za neveste.** V Illinois v Severni Ameriki so otvorili šolo za neveste. V imenovano šolo sprejemajo samo one ženske, katere dokažejo, da so zaročene. V šoli se bode predavalo o vsem, kar je v zvezi z zakonom in z domačim ognjiščem. Tako n. pr., kako je mogoče v harmoniji skupaj živeti, kako je treba soditi značaj in temperament svojega moža, kakšne pravice in dolžnosti ima mož v materijalnem oziru, o gospodarskem štedenju žen, in o njih zahtevah glede gotovega luksusa. Dalje se bode poučevalo tudi o vzgoji otrok, o zdravstvu, o ravnanju s posli; pretresala se bodo pravna vprašanja, kako je mogoče izboljšati imetje itd. Poleg tega se bodo morale gojenke učiti in vaditi v različnem domačem delu.

= **Ljudsko štetje.** V ravnateljstvu za statistiko v Belgradu se vrše vse priprave za ljudsko štetje po celem kraljevstvu.

= **Reclam umri.** Založnik svetovnoznane Reklamove knjižnice Hans Heinrich Reclam je umri v Lipskem v 80. letu svoje starosti. Kolike cene je njegova »Universalbibliothek« za Nemce kakor tudi za druge narode, ni treba poudarjati. Žal, da so danes, pred vojno tako cenene knjižice, vsled gospodarske krize v Evropi, postale luksuz za širše sloje ljudstva.

= **Deželni šolski nadzornik prof. Benča** v Celovcu je šel v pokoj. Ob tej priliki je postal dvorni svetnik. Ko je nasto-

pil pred leti svoje mesto kot deželni šolski nadzornik, je mislil, da bo v kratkem času ugnal vse koroške Slovence. Trn v peti so mu bili zlasti slovenski učitelji. Te je pošiljal v nemške kraje, da se nauče tam »nemščine«. Po slovenskih šolah je pa nameščal Nemce in nemčurje, ki so prav pridno ponemčevali mladino in zasmehovali narod. Toda tudi njega je zadel usoda! Šel je — narod pa še vedno živi in slovensko učiteljstvo je zopet med njim na delu za njegovo boljšo bodočnost!

= **Petdesetkronski in dvajsetkronski bankovci se bodo zamenjavali samo še do vstetega 15. maja t. l.** in prenehajo po tem dnevu nepreklčno biti splošno plačilno sredstvo na naši zemlji. Zato ponovno opozarjamo občinstvo, da se pohiti z zamenjavo, da tudi eventualne falzifikate odda zamenjujočim blagajnam, ker po 13. maju t. l. se niti falzifikati ne bodo več odvzemali. Tudi se prošnje za izjemno naknadno zamenjavo ne bodo sprejemale. Do nadaljnjie odredbe ostanejo zaradi pomanjkanja malih bankovcev v prometu samo še kronski bankovci po 10 K, 2 K in 1 K. Vsi drugi bankovci pa prenehajo po 13. maju t. l. nepreklčno biti splošno plačilno sredstvo na ozemlju kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev. — Delegacija ministrstva financ v Ljubljani.

+ **Nova stanovanjska naredba deželne vlade.** Deželna vlada je sprejela v svoji seji dne 6. t. m. osnutek naredbe za izpolnjenje predpisov o odpovedi stanovanj. Vsebinska je na kratko ta, da sme stanovanjska oblast odpovedati za stanovanje pripravne prostore v tuji hiši. I. osebam, ki imajo dokazano čez 1 milijon kron premoženja; 2. uslužbencem zasebnih tu- in inozemskih denarnih zavodov, zavarovalnih družb in večjih gospodarskih podjetij v občeh, ne oziraje se na njih premoženje. Naredba ima namen indirektno prisiliti dotične zavode in premožne zasebnike, da zgradijo še v tekočem letu za svoje nastavljenice potrebna stanovanjska poslopja. Obsega tudi več določb za varstvo teh nastavljenic, da ne bodo trpeli nobene škode, če bodo zavodi pripravljene delovati v smislu naredbe.

= **Načrt ustave.** Dela komisije za načrt ustave kraljestva SHS so že v toliko napredovala, da bosta načrt dobila ministrski predsednik in minister za konstituantno v svrhu pregleda in predhodne ugotovitve besedila, predno se predloži na vpogled regentu in ministrskemu svetu za določitev nadaljnega postopanja v tem važnem vprašanju. Poleg tega načrta izdeluje komisija za ustavo tudi načrt poslovnika za konstituantno, nadalje načrt zakona o oblastvenih samoupravah, načrt zakona o državnem svetu in načrt zakona o glavni kontroli. LDU.

Iz Jugoslavije.

— **Zavezinemu učiteljstvu!** V petek ob 8. zv., dne 16. t. m. se bo vršil v veliki dvorani hotela Union javen shod »Društva javnih nameščencev«. Zavezino učiteljstvo ljubljansko in iz bližnje okolice ljubljanske vabimo na ta shod, kjer se bo govorilo tudi o našem gmotnem položaju. **Vodstvo Zaveze.**

— **Nove zahteve je stavilo društvo državnih uslužbencev deželni vladi za Slovenijo.** Zahteva se, da se odpravi diferenciranje dražinskih doklad na eni strani, na drugi strani povišek službenih prejemkov, in sicer od 40 do 75 odstotkov po činovnih razredih. Preračunano je, da je za uradniško družino, broječo tri osebe, eksistenčni minimum 2050 K mesečno, in to le za hranjo in kurjavo.

— **Preklje razpisa nadučiteljskih in učiteljskih služb.** Z ozirom na tukajšnji odlok z dne 20. marca 1920, št. 3590, se preklicuje razpis sledečih nadučiteljskih in učiteljskih služb in sicer: 1.) nadučiteljske službe pri Sv. Petru, tik Radgona, okr. Gor. Radgona; 2.) učiteljske službe v Ločah, šolski okraj Konjice; 3.) nadučiteljske službe v Pobrežju (dekliška ljudska šola), šolski okraj Maribor-okolica; 4.) učiteljske službe v Šmartnem pri Slovenj-Gradcu, šolski okraj Slovenj-gradec. Dalje se pripominja, da je na ljudski šoli v Leitersberg-Krčevini, šolski okraj Maribor-okolica, za nadučitelja na razpolago prosto stanovanje v šolskem poslopu in mu torej ne gre stanarina. — Višji šol. svet v Ljubljani, 11. aprila 1920.

— **Nadučiteljska služba** je razpisana do 20. t. m. na šestrazrednici v Ločah, okraj Konjice (Slov. Štaj.). Prosto stan., velik vrt, zidani hlevi, železniška postaja tik šole.

— **Služba nadučiteljice** je razpisana do 20. t. m. na šestrazredni dekliški šoli v Konjicah (Slov. Štaj.) s prostim stan. in vrtom. Trg je ob železniški postaji.

— **Učiteljsko društvo za Maribor i. b.** o. je poslalo v smislu sklepa društvenega zbora višjemu šol. svetu nastopno vlogo, ki jo naj upošteva vsak poštenjak iz učiteljskega sveta.

* Resolucije smo izročili v smislu sklepa seje upravnega odbora Zaveze z dne 1. aprila t. l. vodstvu Zaveze. — Uredn.

teljskih vrst: »Višji šolski svet v Ljubljani. V smislu sklepa, sprejetega na zborovanju tuk. učiteljskega društva se obračamo ponovno na v. š. sv. s prošnjo da čimprej razpiše tukajšnja začasna zasedana mesta v stalno nameščenje, kar smo prosili že v vlogi z dne 1. februarja 1920, št. 21. Obenem izraža naše društvo začudenje o načinu zadnjih imenovanj v mariborski okolici. Nekatera mesta so bila podeljena proti pričakovanju drugim prosilcem, mnogo mest pa sploh ni bilo oddanih, čeprav je bilo dosti prosilcev. Zakaj? V učitelstvu se je vzbudil sum, da oblasti ne postopajo po načelih demokratizma, pravičnosti in nadstrankarstva. Učitelstvo se boji korupcije in protekcionizma. Stojimo na stališču, da se mora upoštevati edino sposobnost. Na vsak način se je pa ozirati na tiste starejše in oženjene prosilce, ki so bili pred letom uradno poklicani na sedanja mesta. Ti ljudje so orali ledino v najtežjih časih, tvegali so imetje in življenje. Ali ve v. š. sv. kakšne občutke je imelo to učitelstvo med posirovelo, nahujskano mladino in med tukajšnjim ljudstvom lani v pričetu majnika? Ali je kdo že poizkusil preceniti naše delo, ki smo ga opravili v teku enega leta? Le nezmožnost sme biti vzrok odklonitve. Tudi službena leta niso v vsakem slučaju merodajna. Ni v interesu dela v šoli ali zunaj nje, da bi službovali na tukajšnjih šolah samo starejše učitelstvo in pa mladi začetniki. Vse kaže, da se zopet začenja toli nemoralna drba protektorjev, klečepaljenja in pritiskanja kljuk, ki je vzgojila med učitelstvom značaje, ki niso vredni, da bi vzgajali mladino. Učitelstvo v Mariboru in bližnji okolici je odločno proti temu, da bi prosilo za razpisana mesta še drugače kakor s pisneno prošnjo. Tudi je mnenja, da bo moral v. š. sv. prošnje onih, ki nimajo smisla za tovarištvo in stanovsko disciplino, ostro zavrniti. Taka vzgoja bi bila od zgoraj doli čisto prav potrebna in v resnično demokratični državi na mestu. Kakor vedno, prosimo tudi danes, da v. š. sv. naše besede upošteva v interesu šolstva in učitelstva, sicer ubije v nas še ono veselje do dela, ki ga nam niso mogle uničiti življenjske razmere in sedanji žalostni časi. Oni, ki prosijo služb s pomočjo protekcije in snaženja kljuk, pa itak nimajo napjena delati.

— **„Narodna Prosveta“** z dne 11. t. m. poroča: Ministarstvo prosvete odločilo je, da prekine sa skračenim školovanjem po učiteljskim školama. Ovo je poslednja generacija, koja će po tome skračenom roku učiti. Od idučje 1921. g. školovanje će biti redovno na četiri godina. U isto vreme sprema se projekt, da se školovanje u učiteljskim školama povisi na pet godina.

— **Mladina meščanske šole v Ribnici** priredi v nedeljo dne 18. t. m. popoldne v sokolski telovadnici predstavo igre „Človeški poklic“ v korist „Jugoslovanski Matici“. Na vzporoču bo še par pesmic in deklamacija o zasedenem ozemlju. Vse prijatelje šolstva kakor tudi okoliška šolska vodstva opozarjamo na to prireditev, ki naj otvori vrsto prireditev v korist bodočnosti nesrečne neodrešene domovine, za katero naj gore naša srca v ognju idealne ljubezni, ki pa ne obstaja le v frazah, temveč v požrtvovalnem delu za brate in sestre, ki ječe pod tujim jarmom.

— **Umrla je** dne 2. t. m. tovarišica Ana Bučar-Geržetič, učiteljica na Zidanemostu. Preostali naši iskreno sožalje!

— † **Josip Lenče**, veletržec in posestnik v Ljubljani (gostilna pri „Belem volku“) je dne 12. aprila umrl. Pokojnik je bil prijatelj slovenskega učitelstva. Ob vsaki priliki se je zanimal za organizacijo slovenskega naprednega učitelstva; zlasti pri srcu mu je bilo „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta“ in čestokrat me je izpraševal, koliko imamo že zgradbenega kapitala. Svojo naklonjenost do slovenskega učitelstva je pokazal tudi v svoji oporoki, ker je zapustil „Učiteljskemu konviktu“ 1000 K. Blag bodi spominu dobrotniku slovenskega učitelstva! — **Jakob Dimnik**, blagajnik „Učiteljskega konvikta“.

— **Kaj je z ustanovami?** Pred letom so bile razpisane Metelkova in vrta učiteljskega. Do danes ni o podelitvi ne duha ne slaha. Kaj je z njimi? Prosimo pojasnila!

— **Slovenski učitelj v Srbiji** piše: „Mest za učitelje je še prostih v stari Srbiji okoli 500. Slovensko učitelstvo bi tu dobro došlo. Potni stroški se praviloma krijejo samo od Beograda dalje v Srbijo in to naknadno. Začetna plača: 2400 din. — avanzma + 12 din. dnevnic na deželi, oziroma 18 din. v mestih. — Učitelj je tu rez učitelj, kakor bi moral tudi pri nas biti. Duhovništvo nima posebnega ugleda, da o uplivu niti ne govorim. Kdor ima

srce in dobro voljo, kdor hoče živeti svobodno brez posebnega pritiska avstrijskega šimla, mu najbrže ne bo žal, če pride sem, seveda če se zna prilagoditi narodu. Poznavanje jezika ni pogoj. Točko v informacijo kolegom, ki bi se zanimali. Kdor želi več vedeti, naj se obrne do sekretarja v ministrstvu, g. Rabrenovića. — Moje mesto ni najboljšo — po pomnih kakega, ki se sploh ne čuti učitelja, celo jako slabo. Ampak našel sem skoro vse ono, kar sem si želel: dober, zdrav, pošten narod, zdrav zrak in voda, solnce in šumo, ne preogromno število otrok, ukaželjnost in — mir. Kmalu bom imel svojo kozo, v jeseni, če Bog da, tudi prašička — no za karijero se pa itak ne mislim nikdar puliti.“

— **Popotnikovim naročnikom.** V zadnjem času se je prijaviло toliko novih članov in naročnikov, da nam je list popolnoma pošel. Naročili smo novo naklado. Prosimo nekoliko potrpljenja. — **Popotnikovo upravištvo.**

— **Za „Popotnikove“ štev. 1.—3. letnika 1918,** prosim, če mi jih lahko kdo odstopi. Upravištvo nima teh števil več in upravištvo tudi ne. — **Pavel Flerš,** Ptuj.

— **Novo obrtne in trgovske šole v Črni gori.** Trgovinski minister je v sporazumu s poljedelskim ministrom odredil, da se otvorijo obrtne in trgovske šole v Baru, Podgorici in Danilovem gradu. Ena teh šol se bo kasneje pretvorila v poljedelsko šolo in bo služila v črnogorske svrhe.

— **Članarina in darila za učiteljski konvikt.** Visenjakova Jerica, učiteljica v Zetah pri Rogatcu, 61 kron. — Julči Zalogarjeva, učiteljica v Kokri, 10 K. — Alojzij Gorjup, učitelj v Ljubljani, 2 K. — **Vesled sklepa občnega zbora znaša za leto 1920 letna članarina 4 K. Ustanovna znaša 10 K na leto, pokroviteljska pa enkrat za vselej 200 K.**

Neodrešena domovina.

— **Občnj zbor družbe sv. Cirila in Metoda za Istro** se je vršil po presledku par let dne 29. marca v Hrpeljah-Kozini pri Trstu ob velikem številu udeležencev iz vseh strani tužne Istre. Zborovanje je otvoril sklicatelj, začasni pooblaščenec družbe, dr. Fortunat Mikuletič, ki mu je vodstvo pod silo razmer poverilo posle Družbe in varstvo njenih koristi. Podal je kratek opis svojega delovanja, opisavši ovire, ki so se mu stavljale na pot, in zapreke, ki je naletel nanje pri oblastih. Nato je podal dr. Gjuro Vesel občiren opis sedanjega stanja šolstva v Istri in škode, ki jo trpi Družba na svojih zgradbah, ker so bila zasedena od vojaštva. Izrekel je pikre besede na račun tistih, ki so ovirali tako kulturno delo. Navažal je kričeče primere. Zborovalci niso vzklkali: ali, ali če si jim gledal v resne obraze, si moral občutiti, kar so oni občutili v duši, kar jih je žgalo in peklo. Zatem se je imela vršiti volitev novega vodstva. Oglasil pa se je k besedi dr. Sime Kurelič iz Pazina, bivši župan pazinski, ki je predlagal izpremembo pravil v zmislu, da bodi sedež Družbi odslej v Trstu. Bili so svojedobno razni razlogi, ki so bili odločilni, da se je Volosko-Opatija določila kot sedež Družbinega vodstva. Vseled dogodkov pa so se stvari temeljito izpremenile: in naj se veliko vprašanje reši kakor hoče: Volosko-Opatija ne bo več središče sedaj zasedenega ozemlja. Odslej more biti edino Trst naše središče: kulturno in gospodarsko. To že vsled prometnih sredstev, kakor so. Potem pa so v Trstu osrednje oblasti, in so sedaj tam ljudje, usposobljeni za posredovanje. Zato priporoča svoj predlog najmanjše, ako hočemo, da Družba — kar je neizogibno potrebno — hitro obnovi svoje delovanje in da bo to delovanje uspešno. Temu predlogu se je brezpogojno pridružil dr. Konrad Janežič iz Voloske tudi v imenu ostalih dosedanjih odbornikov ter je to utemeljil s temeljitimi razlogi. Predlog je bil sprejet soglasno in ob splošnem odobravanju, nakar se je vršila volitev novega vodstva in odbora. Izvoljeni so bili soglasno: predsednik dr. Edvard Slavik v Trstu; podpredsednik dr. Sime Kurelič iz Pazina; odborniki: Ante Grubišič, Franjo Lentič, dr. Gjuro Vesel, dr. Fortunat Mikuletič, Josip Svetličič, vsi iz Trsta; Sime Červar, župnik iz Zrenja in Josip Siretič. V nadzorstveni svet: dr. Mirko Vratovič iz Pule, dr. Josip Abram iz Trsta in Josip Grašič, župnik iz Bernja. V obrambeni sod: dr. Ivo Zoccen iz Pule, Ivan Rašković iz Malega Lošinja in Ivo Flego, dekan v Buzetu. Predsedništvo je prevzel nov podpredsednik dr. Sime Kurelič. Pri točki »slučajnosti« je župnik Červar najmanjše priporočal novemu vodstvu, naj se nemudoma loti dela, da uredi materialno in pravno stanje družbenega učitelstva: primerno sedanjim

težkim razmeram. Sicer — je vzklknil — ne bomo imeli dobrega učitelstva, ali pa ga sploh ne bomo imeli. Posebno toplo se je pridružil temu priporočilu tudi zborovalec Nežič. Dr. Marko Belanić pa je polagal novemu vodstvu posebno na srce, naj poskrbi, da se čimprej zopet odpro nadaljevalni tečajji za ročna dela, ker je to velike važnosti za žensko mladino tudi v moralnem pogledu.

— **Slovensko šolstvo v Trstu.** V poslopiju Družbe sv. CM. pri Sv. Jakobu je laška oblast dovolila Slovencem otvoriti petrazredno deško in petrazr. dekliško šolo; ni pa dovolila otvoritve meščanske šole. Deška petrazrednica ima danes 678 učencev v 5 osnovnih in 7 vzporednih razredih, dekliška pa 695 učenk v 5 osnovnih in 7 vzporednih razredih, skupaj torej 1373 otrok. Na obeh šolah deluje danes 29 učiteljskih moči, za katerih plačo mora skrbeti slovenska požrtvovalnost. Ogromna žrtev to, toda potrebna! Kljub silnemu pritisku od strani italijanske oblasti je vendar ostal še dokaj močan slovenski življ v Trstu. V sredini mesta, kjer je imela pred laško invazijo Družba sv. CM. na Acquedotto 8razredno dekliško in 5razredno deško šolo, je še toliko slovenskih otrok, da bi lahko ako bi italijanska oblast dovolila takoj otvorili zopet 8razredno dekliško in vsaj 5razredno deško šolo.

— **Slovenska ljudska šola v Gorici.** O tem prežalostnem poglavju piše „Goriška Straža“ z dne 8. t. m. sledeče: Danes opozarjamo slovenske starše v Gorici, naj storijo vsi svojo narodno dolžnost in naj svoje otroke vpišejo v slovenske šole, ki se bodo v kratkem otvorile. Starši, ki so že vpisali otroke v laške šole, naj jih takoj preložijo v slovenske. To zahteva narodna dolžnost in narodni ponos pa tudi blagor otrok samih. Šola ni namreč nikdar dobra, ako ne sloni na podlagi materinega jezika. Magistrat namerava sicer otvoriti le dva razreda, a starši naj odločno zahtevajo, da se morajo otroci tudi v višjih razredih poučevati v slovenskem jeziku. Storili bomo vse potrebne korake, da dobimo v kratkem popolno ljudsko šolo z vsemi razredi, ki so potrebni za izobrazbo naših otrok, in ne le take kariature, kakor jo namerava sedaj ustvariti gorški magistrat. Slovenci smo omikan narod in nas je takih karikatur sram. To ni več za naše čase!

— **Sposobnostni izpiti za poučevanje v meščanskih šolah v zasedenem ozemlju.** Generalni civilni komisar v Trstu je razposlal okrožnico, v kateri naznanja, da je osrednji urad za nove pokrajine pri ministrskem predsedstvu dovolil poseben rok sposobnostnih izpito za poučevanje v meščanskih šolah. Izpiti se začnejo v prostorih I. občinskega ženskega liceja v Trstu 15. maja t. l. K posebnim sposobnostnim izpitom za poučevanje francoščine, slovenščine, hrvaščine in nemščine v italijanskih šolah oziroma italijanščine v šolah s kakim drugim učnim jezikom, bodo pripuščeni le tisti kandidati, ki imajo maturo kake srednje šole ali kakega učiteljskega. Prošnje je vlagati do 15. aprila t. l. na generalni civilni komisarijat v Trstu.

— **Laško nasilje.** Na velikonočni ponedeljek so laški karabinierji aretirali v Št. Vidu nad Vipavo tovariša Frana Jurjevčiča in ga odvedli v Družbi dveh domačinov v zapore v Vipavo. Peli so baie slovenske narodne pesmi ter ž njimi „hujskali“ proti Lahom. Slučaj kaže, da Italijani še niso prenehali s svojim nasiljem nad našim ubogim ljudstvom.

— **Štrajk v Trstu.** Štrajk občinskih nameščencev v Trstu traja dalje. Učitelstvo vseh šol se je izreklo solidarnim s štrajkujočimi. Ljudske, srednje in večerne šole so zaprte. Splošno vlada velika nezadovoljnost proti gospodujoči kliski. V še slabšem položaju je prebivalstvo Reke, ki ga odrešuje proslavljeni D' Annunzio.

Književnost in umetnost.

Vse pod tem zaglavjem navedene knjige, muzikaliije, tiskovine itd. prodaja in sprejema zanje naročnino knjigarna „Učiteljske tiskarne“ v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

Engelbert Gangl: Zbrani spisi za mladino, VI. zvezek. V Ljubljani 1920. Str. 100. V založbi „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta“ je izšel v zadnjih dneh šest zvezek Ganglovihi zbranih spisov za mladino. Vsebinsko knjige tvori „Pesem mladine“ in devet mičnih povestic, ki se bodo po svoji pripravljenosti brezdomno vse zelo prikupile naši mladini. Zbirko zaključuje „Boštjančičeva hiša“, ki je najlepši košček šestega zvezka. Knjigo krasi na zunanji lični vezava; nič manj lične pa tudi niso Erbežnikove ilustracije, ki krase posamezne črtice. Priporočamo zbirko v obilo naročevanje!

Fran Erjavec, Izbrani spisi. I. zvezek. Povesti. Uredil Ivan Dornik. V Ljubljani 1919. Založila Jugoslovanska knjigarna, S. Str. 228. — Knjiga je druga izdaja Erjavčevih povesti, katere je bil pred 30 leti uredil prof. Levca. Levec ter jih izdal s krasnim življenjepišom pisateljev pri Slovenski Matici. Devetero povesti in povestic — med njimi prave umetnine — tvori ta I. zvezek, ki mu želimo mnogo hvaležnih čitateljev med slovenskim učitelstvom. Urednik Dornik je pridal zvezku kratek življenjepis, ki pojasnjuje dobo, v kateri je živel in delal Fr. Erjavec. Ker je knjiga ponatis svoječasne prve izdaje, je ravno zato škoda, da ni sedanji uradnik ponatisnil še onega klasičnega življenjepisa pisa Erjavčevega iz peresa prof. Levca. Vezana knjiga stane 24 K ter se dobiva v vseh knjigarnah.

Bob za mladi zob. Pesmi za mladino. Zbral Cvetko Golar. Založila Jugoslovanska knjigarna. Ljubljana 1920. — Cvetko Golar je podaril za letošnjo Velikonoč našim malim zbirko pesmic (41 po številu), ki jih bode mladina gotovo nad vse vesela. Pesmi so več ali manj znane ter pobrane iz raznih zbirk naših priznanih mladinskih pesnikov. Zastopani so med drugimi: Ivan Cankar, Fran Levstik, Oton Župančič, Josip Murn, Cvetko Golar, Vida Jerajeva, Dragotin Kette, Milan Pugalj in Fr. Zgur. V zbirki so tudi narodne pesmi iz Belokrajine. Okusno knjižico priporočamo v obilen nakup!

Učitelj, pedagog, književni list. Učiteljsko Udruženje v Beogradu je pričelo znova izdajati svojega „Učitelja“, ki je organ Učiteljskega Udruženja v Beogradu. Urednik lista je tov. Mih. Stanovjevič. V I. in II. zvezku, ki je ravnokar izšel, se nahaja članek tov. P. Fleršeta o sedanji slovenski pedagoški književnosti. Letna naročnina za šole znaša 36 dinarjev, učiteljsko članstvo plačuje letno 24 dinarjev. List izhaja enkrat mesečno v zvezkih od 4 do 5 pol. Priporočamo ga vsem tovarišem v mnogobrojno naročitev!

ZA REZERVNI SKLAD ZAVEZE.

Prostovoljni organizacijski davak. (Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. dec. 1918.)

L. izkaz.

Po 138 K: Šolsko vodstvo — Majšperg. Prispevali so: Lovrec 45.50 K, Olga Novakova 25 K, po 22.50 K pa: Kerbler Simon, Pavla Budinecova in Marija Oswaldova. Po 100 K: Učitelstvo ljudske šole v Črnomlju. Prispevali so po 20 K: Anica Gostiševa, Ani Šetinova, Tonia Pavlinova, Milka Bukovčeva, po 10 K: Novak Miško in Štrubelj Josko. Po 40 K: Prom Vekoslav z gospo soprogo — Spod. sv. Kungota. Po 30 K: A. Vode za Maro Sekulovo — Rudnik pri Ljubljani. Po 20 K: Primožič Josip — Sorica pri Zelenikih; Vida Rudolfova — Konjice; Barle K. za Guština Milana — Metlika. Po 10 K: Julka Zalogarjeva — Kokra; Trost Janev — Maribor; Gorišek Josip in Valerija Jerajeva — Ljubljana. — Današnji izkaz 408 K. Prej izkazanih 19.403 K. Skupaj 19.811 K.

Ivan Petrič, Ljubljana, VII., Gasliška cesta 172.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Posmrtna četrt. Dotična odredba je vendar tako jasna, da ni nobenega dvoma, je-li imate pravico na posmrtno četrt ali ne. Citajte pazljivo ves § 34., ki Vam prav vse natančno razloži! —

Ado Gg.: Prejeli prekasno, pride na vrsto v prihodnji številki.

Nadučitelj Ljudevit Koželj — St. Peter pri Novem mestu: Radevolje ustrezamo Vaši želji in objavljamo, da niste stali na zborovanju Sl. Zv. v Novem mestu svojega predloga, ampak ste le prečitali dopisnico predsednika Slovskeve Zveze Ivana Štruklja in njegov predlog, ki je bil naperjen proti višjemu šolskemu nadzorniku Ganglu. V 40. števil. Jan. let. tudi družega trdili nismo! Prepričani smo, da ste bili tudi sami proti predlogu, kakor izjavljate. Na Vaši osebni časti Vas nikakor nismo žalili in Vas tudi ne delamo odgovorne za namen, ki ga je imela dopisnica.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Fran Marolt.

Last in založba „Zaveze jugoslovanskega učitelstva“.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“ v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom. Promet do 31. marca 1920 K 125.303-69.

Hranilne vloge se obrestujejo

po 4 %.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/25. do 1/26. ure popoldne.

Na dopise brez vpisanih znamk za 1 K se ne odgovarja.